

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Λογιστική
Χρηματοοικονομική**

ΠΜΣ στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ • ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Μεταπτυχιακή Διατριβή

«Φορολογία Αγροτών»

Κοκκότη Βαρβάρα

Επιβλέπων Καθηγητής: Γιαννόπουλος Βασίλειος

Διατριβή υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η παρούσα διατριβή αποτελεί μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2024

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Λογιστική και
Χρηματοοικονομική**

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Γιαννόπουλος Βασίλειος

**Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**

Αγοράκη Μαρία-Ελένη

**Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Λογιστικής και
Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**

Συρμαλόγλου Αδαμάντιος

**ΕΔΙΠ, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο
Πελοποννήσου**

Κοκκότη Βαρβάρα

UNIVERSITY OF PELOPONNESE
DEPARTMENT OF ACCOUNTING & FINANCE

Master Program in Accounting and Finance

**Master of Science (M.Sc)
in Accounting and Finance**

Postgraduate Thesis

Agricultural Taxation

Kokkoti Varvara

Supervising Professor: Giannopoulos Vasileios

This thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the University of Peloponnese. This dissertation is part of the requirements for obtaining the Master's Degree in Accounting and Finance

Kalamata, February 2023

UNIVERSITY OF PELOPONNESE
DEPARTMENT OF ACCOUNTING & FINANCE

Master Program in Accounting and Finance

**Master of Science (M.Sc)
in Accounting and Finance**

Thesis Committee

Giannopoulos Vasileios

**Supervising Professor, Department of Accounting & Finance ,
University of Peloponnese**

Agoraki Maria-Eleni K.

**Assistant Professor, Department of Accounting & Finance , University
of Peloponnese**

Syrmaloglou Adamantios D.

**Laboratory Teaching Staff, Department of Accounting & Finance ,
University of Peloponnese**

δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1) Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.

- 2) Αποδέχομαι ότι το Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ABSTRACT	8
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	9
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ΑΓΡΟΤΗΣ	12
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΕΙΣ	13
ΚΑΤΟΧΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗΣ.....	13
ΜΗΤΡΩΟ ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΕΩΝ	14
ΕΝΕΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ	15
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΣΤΑΤ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΕΙΣ	20
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	25
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	26
ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 2023 -2027	29
ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ.....	32
ΕΝΙΑΙΑ ΑΙΤΗΣΗ ΑΜΕΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ.....	32
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΒΑΣΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	34
ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ	34
ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ & ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΑΜΒΑΚΟΣ.....	34
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ	35
ΕΛΓΑ 36	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	37
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	38
ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΥ	41
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΦΠΑ	45
ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	45
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	46
ΑΓΡΟΤΕΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	47
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	48
ΜΕΤΑΤΑΞΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΠΟ ΕΙΔΙΚΟ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΤΑ.....	49
ΦΟΡΕΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΕΦΚΑ	51
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ.....	51
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	55

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους τους διδάσκοντες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και ιδιαίτερα στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Γιαννόπουλο Βασίλειο για την καθοδήγησή του , την αμέριστη υποστήριξη και υπομονή καθ' όλη της διάρκειας των μαθημάτων αλλά και της παρούσας εργασίας. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την Ελένη Πολυδεράκη για τις πολύτιμες συμβουλές της, τους γονείς μου και τις κόρες μου Μελίβοια και Πένυ που με την συμπαράσταση και την υπομονή τους συνέβαλλαν στην ολοκλήρωση των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Λογιστική και Χρηματοοικονομική με σκοπό να αναλύσει τις πτυχές της φορολογίας που αφορούν την ελληνική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα. Ο αγροτικός τομέας έχει σημαντική συμβολή στην εθνική οικονομία, αφορά ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού και είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητος καθώς επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες. Οι μεταβολές που παρουσιάζονται στον αγροτικό κλάδο στην Ελλάδα και ευρύτερα επηρεάζουν την αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα σε φορολογικό και ασφαλιστικό επίπεδο. Στην παρούσα μελέτη αναλύονται έννοιες για γενικά ζητήματα και διαδικασίες που αφορούν το επάγγελμα του αγρότη όπως η εγγραφή στο μητρώο αγροτών, το καθεστώς ασφάλισης και οι κλίμακες και οι Άμεσες ενισχύσεις. Επίσης στη μελέτη παρουσιάζεται η φορολογία των αγροτικών εισοδημάτων, οι μειώσεις του φόρου και θέματα σχετικά με τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας.

Λέξεις κλειδιά: Αγροτική φορολογία, Αγροτικός Τομέας, Φορολογία αγροτικών εισοδημάτων

ABSTRACT

The present thesis was carried out within the framework of the Master's Program in Accounting and Finance with the aim of analyzing aspects of taxation related to Greek agricultural business activity. The agricultural sector makes a significant contribution to the national economy, affecting a large portion of the population, and is particularly volatile as it is influenced by many factors. The changes occurring in the agricultural sector in Greece and beyond affect agricultural business activity at the tax and insurance level. This study analyzes concepts related to general issues and procedures concerning the profession of farmer, such as registration in the farmers' register, insurance status, scales, and direct subsidies. Additionally, the study presents the taxation of agricultural incomes, tax reductions, and issues related to Value Added Tax (VAT).

Keywords: Agricultural taxation, Agricultural sector, Taxation of agricultural incomes

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1 Γεωργικό Εισόδημα ανά είδος καλλιέργειας, Ζώου, άλλης μονάδας.....	16
Πίνακας 2 Αριθμός Γεωργ. Εκμεταλλεύσεων και χρησιμοποιούμενη γεωργ. έκταση	22
Πίνακας 3 Αμιγώς γεωργικές, Αμιγώς Κτηνοτροφικές και Μεικτές Εκμεταλλεύσεις.....	22
Πίνακας 4 Ημέρες εργασίας απασχολούμενων στη γεωργία - κτηνοτροφία	23
Πίνακας 5 Κάτοχοι και μέλη οικογενειών απασχολούμενων στη γεωργία - κτηνοτροφία ...	24
Πίνακας 6 Ωρες εργασίας ανά είδος καλλιέργειας	28
Πίνακας 7 φορολογητέο Εισόδημα και Φορολογικοί Συντελεστές.....	38
Πίνακας 8 Φορολογικοί Συντελεστές και Σύνολο Φόρου	39
Πίνακας 9 Μειώσεις Φόρου ανά εξαρτώμενο μέλος	40
Πίνακας 10 Ασφαλιστικές εισφορές ΕΦΚΑ ανά κατηγορία	52

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΜΑΣ	Αριθμός Μητρώου Αλιευτικού Σκάφους
ΑΤΑΚ	Αριθμός Ταυτότητας Ακινήτου
ΕΑΜ	Εθνικό Αλιευτικό Μητρώο
ΕΛΓΑ	Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων
ΕΛΠ	Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΣΧΑ	Ετήσιος συνολικός χρόνος Απασχόλησης
ΕΦΚΑ	Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
ΕΧΑΑΕ	Ετήσιος Χρόνος Απασχόλησης στην Αγροτική Εκμετάλλευση
ΚΑΠ	Κοινή πολιτική
ΚΓΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΟΠΕΚΕΠΕ	Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα , αποτελεί σημαντικό πυλώνα της ελληνικής οικονομίας αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι κοινά αποδεκτό πως ο κλάδος της αγροτικής παραγωγής έχει παρουσιάσει πολλές μεταβολές τα τελευταία χρόνια και αυτό φαίνεται και από τα στοιχεία της Eurostat σύμφωνα με τα οποία, το 2022, η αγροτική παραγωγή στην ΕΕ άγγιξε τα 537,5 δισ. ευρώ, που αντιστοιχεί με αύξηση 19% σε σύγκριση με το 2021, αυτό αντανάκλα την μεγάλη άνοδο της τιμής των αγροτικών αγαθών και υπηρεσιών (αύξηση περίπου 22,8%), με τον όγκο της παραγωγής να είναι μειωμένος σε σχέση με το 2021 (περίπου 3% χαμηλότερα).

Ο αγροτικός τομέας σε όλη την Ευρώπη διανύει μια εποχή πολλών μεταβολών που οφείλονται σε πολλούς παράγοντες. Οι γεωπολιτικές εξελίξεις ,η κλιματική αλλαγή η αύξηση του κόστους της ενέργειας είναι κάποιες από τις αιτίες για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο αγροτικός τομέας και έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους , τη συρρίκνωση της παραγωγής και τις δυσκολίες διακίνησης των αγροτικών προϊόντων .Αντίστοιχα αυτές οι μεταβολές επηρεάζουν την ελληνική οικονομία και δημιουργούν νέα δεδομένα για τον αγροτικό κόσμο .Η παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζει βασικές έννοιες που αφορούν τις αγροτικές επιχειρήσεις , τα φορολογικά μέτρα που αφορούν τους έλληνες αγρότες, τις διαφοροποιήσεις τους ως προς το καθεστώς ΦΠΑ , στατιστικά στοιχεία για τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις , την ασφαλιστική κάλυψη , τις πρόσφατες μεταβολές στις ασφαλιστικές κατηγορίες , τις φοροελαφρύνσεις, τις ενισχύσεις από την ΕΕ κ.α.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ΑΓΡΟΤΗΣ

Επαγγελματίες αγρότες θεωρούνται τα **φυσικά ενήλικα πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα εγγραφής στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων** εφόσον πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- 1) Να είναι κάτοχοι αγροτικής εκμετάλλευσης
- 2) Να απασχολούνται σε αγροτική δραστηριότητα τουλάχιστον κατά το 30% του συνολικού ετήσιου χρόνου εργασίας τους
- 3) Να λαμβάνουν τουλάχιστον το 50% του εισοδήματός τους , από την αγροτική τους δραστηριότητα
- 4) Να είναι ασφαλισμένοι σύμφωνα με την ισχύουσες διατάξεις
- 5) Και να τηρούν λογιστικά αρχεία σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Επίσης επαγγελματίες αγρότες θεωρούνται και όσοι απασχολούνται στην αλιεία εφ' όσον είναι κάτοχοι επαγγελματικής άδειας αλιείας και συμμετέχουν στην εκμετάλλευση επαγγελματικού αλιευτικού σκάφους, αφιερώνοντας τουλάχιστον το 30% του συνολικού ετήσιου χρόνου εργασίας τους και λαμβάνοντας το 50% τουλάχιστον του εισοδήματός τους από αυτή την απασχόληση.

Με βάση την υπ' αριθμ. 157/2015 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους δεν μπορεί να χαρακτηρισθούν επαγγελματίες αγρότες συνταξιούχοι του ΟΓΑ με αναπηρία 67% και άνω. Εξαιρέση αποτελούν στρατιώτες και φοιτητές οι οποίοι εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 του νόμου 3874/2010 μπορούν να χαρακτηρίζονται επαγγελματίες αγρότες. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΕΙΣ

ΚΑΤΟΧΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗΣ

Τα ενήλικα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία θεωρούνται κάτοχοι αγροτικής εκμετάλλευσης είναι:

1. Κύριοι , συγκύριοι ή νομείς αγροτικής εκμετάλλευσης
2. Μισθωτές ή αγρολήπτες της αγροτικής εκμετάλλευσης με μίσθωση της οποίας η σύναψη έγινε εγγράφως και έχει θεωρηθεί από την αρμόδια ΔΟΥ.
3. Κύριοι ή μισθωτές αδειοδοτημένης μονάδας υδατοκαλλιέργειας.

«Αγροτικές εκμεταλλεύσεις» ορίζονται ως μονάδες παραγωγής γεωργικών προϊόντων. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να είναι αγροτικές καλλιέργειες του, της κτηνοτροφικές μονάδες, αλιείας, της υδατοκαλλιεργειών , συμπεριλαμβανομένων των ιχθυοτροφείων / λιμνοθαλασσών, της δασοπονίας, και κάθε είδους εκτροφών και προϊόντων που μεταποιημένων ή επεξεργασμένων αυτών, καθώς και κάθε άλλο αποτέλεσμα παραγωγής που προέρχεται από την αγροτική δραστηριότητα.

Η αποθήκευση, συσκευασία και η τοποθέτηση χονδρικής και λιανικής πώλησης των προϊόντων που παράγει η ίδια η αγροτική μονάδα, καθώς και η πρώτη χωρική ή οικοτεχνική μεταποίησή τους, η αλιεία, η υδατοκαλλιέργεια, συμπεριλαμβανομένων των μισθωμένων δημοσίων ιχθυοτρόφων υδάτων/ λιμνοθαλασσών, τη διαχείριση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας η οποία φτάνει μέχρι τα πεντακόσια (500) KW και η λειτουργία αγροτουριστικών μονάδων.

Όσα φυσικά ή νομικά πρόσωπα απασχολούνται ταυτόχρονα και σε άλλους κλάδους της οικονομίας θεωρούνται Μικτές αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Όποια δραστηριότητα ασκείται σε έναν τουλάχιστον από τους τομείς της αγροτικής οικονομίας ορίζεται ως «Αγροτική δραστηριότητα» Το εισόδημα που αποφέρει η διαχείριση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μικρότερη από πεντακόσια (500) KW, προσδιορίζεται ως αγροτικό εισόδημα εφόσον το άτομο είναι εγγεγραμμένο στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων, κατά την περίοδο στην οποία δημιουργήθηκε το εισόδημα αυτό.

«Αρχηγός αγροτικής εκμετάλλευσης» ορίζεται ως το φυσικό πρόσωπο, το οποίο έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, είναι κάτοχος αγροτικής εκμετάλλευσης και οικονομικά υπεύθυνο για την κανονική λειτουργία της (αστική και φορολογική ευθύνη). Όπως αναφέρει και το Άρθρο 52 και 53 Ν. 5035 / 2023 για την περίπτωση εκμεταλλεύσεων νομικών προσώπων αρχηγός νοείται ο νόμιμος εκπρόσωπος. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΜΗΤΡΩΟ ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) τηρεί το Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (ΜΑΑΕ) το οποίο είναι ένα ηλεκτρονικό μητρώο . Η εγγραφή στο Μητρώο είναι απαραίτητη για την έναρξη αγροτικής απασχόλησης και υποχρεωτική για τα ενήλικα φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν αγροτική δραστηριότητα. Στόχος της εγγραφής στο ΜΑΑΕ είναι η καταγραφή σε μια ενιαία βάση δεδομένων όλων των νομικών , φυσικών προσώπων και επαγγελματιών αγροτών που είναι αποδεδειγμένα κάτοχοι αγροτικής εκμετάλλευσης. Οι εγγεγραμμένοι στο ΜΑΑΕ αποκτούν κάποια πλεονεκτήματα όπως για παράδειγμα διάφορες φοροελαφρύνσεις που καθορίζονται κάθε φορά από την ισχύουσα νομοθεσία και το ΥΠΑΑΤ συγκεντρώνει από αυτό χρήσιμα στατιστικά δεδομένα και όλα τις αλφαριθμητικά και χαρτογραφικά στοιχεία που χρειάζεται για τη λήψη αποφάσεων και την άσκηση της αγροτικής πολιτικής.

Στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων έχουν δικαίωμα εγγραφής οι επαγγελματίες αγρότες καθώς και τα ενήλικα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που κατέχουν κάποια αγροτική εκμετάλλευση.

(<https://www.odigostoupoliti.eu/forologiki-metachirisi-isodimaton-apo-agrotiki-epichirimatiki-drastiriotita/>)

Οι νεοεισερχόμενοι στην αγροτική δραστηριότητα δικαιούνται να εγγραφούν στο Μητρώο εφόσον ισχύουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Ν.3874/2010 και Ν.5035/2023. Επίσης για τους νεοεισερχόμενους δεν ισχύει το κριτήριο του εισοδήματος και δεν είναι απαραίτητο να είναι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ για 2 συνεχή έτη από την έναρξη της αγροτικής τους δραστηριότητας. Με τη συμπλήρωση 2 ετών ο νεοεισερχόμενος οφείλει να παρουσιάσουν βεβαίωση εγγραφής στον κλάδο κύριας ασφάλισης του ΟΓΑ. Ο

νεοεισερχόμενος θα πρέπει να μην απασχολείται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου πλήρους απασχόλησης. Σε περίπτωση που ο νεοεισερχόμενος δεν ασκεί εξωαγροτική δραστηριότητα, δεν υπολογίζεται ετήσιος χρόνος απασχόλησης και υποβάλλονται ενδεικτικά δικαιολογητικά όπως βεβαίωση διακοπής εργασιών από την αρμόδια ΔΥΟ, Απόλυση, Λήξη σύμβασης, Κάρτα ανεργίας, βεβαίωση διακοπής κύριας απασχόλησης του οικείου ασφαλιστικού φορέα, κάρτα ανεργίας, οικειοθελής αποχώρηση ή υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/1986 ότι δεν έχει προηγούμενη εξωαγροτική απασχόληση και ότι δεν έχει εγγραφεί σε άλλο ασφαλιστικό φορέα. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΕΝΕΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΗΣ

Ενεργός γεωργός θεωρείται ο γεωργός που έλαβε για το προηγούμενο οικονομικό έτος άμεσες ενισχύσεις 5000€ και άνω, εφόσον αποδεικνύει ότι το ετήσιο ποσό των γεωργικών επιδοτήσεων είναι το 5% όλων των εσόδων, που απέκτησε από μη αγροτικές δραστηριότητες για το προηγούμενο φορολογικό έτος.

Ομοίως ενεργοί γεωργοί θεωρούνται και τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εκπαιδευτικού σκοπού, όπως επίσης και οι Μονές του Αγίου Όρους, εφόσον καλλιεργούν εκτάσεις 50 στρεμμάτων και άνω, που αποδίδουν πραγματικά ή τεκμαρτά έσοδα άνω των 6000 ευρώ. (<https://www.newsbeast.gr/files/1/2019/09/energoiagrotos.pdf>)

Έσοδα από γεωργικές δραστηριότητες

Έσοδα από γεωργικές δραστηριότητες θεωρούνται όσα έσοδα απέκτησε ο γεωργός από τη γεωργική του δραστηριότητα καθώς και οποιαδήποτε εθνική ενίσχυση η οποία χορηγείται για γεωργικές δραστηριότητες. Στα έσοδα από γεωργικές δραστηριότητες συμπεριλαμβάνονται και αυτά από την μεταποίηση γεωργικών προϊόντων της εκμετάλλευσης εφόσον τα προϊόντα παραμένουν στην κυριότητα του γεωργού και δεν προκύπτει άλλο γεωργικό προϊόν.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η μέση τιμή αγροτικού εισοδήματος ανά εκτάριο για τα είδη Φυτικής παραγωγής και η μέση τιμή αγροτικού εισοδήματος ανά ζώο/κυψέλη για τα είδη ζωικής παραγωγής. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

Πίνακας 1 Γεωργικό Εισόδημα ανά είδος καλλιέργειας, Ζώου, άλλης μονάδας

ΕΙΔΟΣ	ΜΕΣΗ €/Ha(Εκτάριο)	ΤΙΜΗ
ΑΓΓΟΥΡΙ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	10776,60	
ΑΓΓΟΥΡΙΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	2830,80	
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ (ΜΠΑΜΙΕΣ , ΑΡΑΚΑΣ ΚΛΠ)	1813,60	
ΚΑΡΠΟΥΖΙ	2335,10	
ΚΟΛΟΚΥΘΑΚΙΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	3320,50	
ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ	3726,10	
ΚΡΕΜΜΥΔΑΚΙΑ ΣΚΟΡΔΑΚΙΑ ΝΩΠΑ	3339,00	
ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ ΞΕΡΑ	1964,80	
ΛΑΧΑΝΟ	2988,90	
ΜΑΡΟΥΛΙ	3424,80	
ΜΠΑΜΙΑ	3473,70	
ΠΑΤΑΤΑ	1407,60	
ΠΕΠΟΝΙ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	2802,10	
ΠΕΠΟΝΙ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	1556,70	
ΠΙΠΕΡΙΕΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	6538,20	
ΠΙΠΕΡΙΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	4670,10	
ΣΚΟΡΔΑ ΞΕΡΑ	2592,60	

ΣΠΑΡΑΓΓΙΑ	2296,90
ΤΟΜΑΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ	1416,50
ΤΟΜΑΤΑ ΕΠΙΤΡΑΠΑΣΙΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	5670,40
ΤΟΜΑΤΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	12949,40
ΤΟΜΑΤΟΠΙΠΕΡΙΑ	2399,50
ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	6849,50
ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	3580,40
ΦΡΑΟΥΛΕΣ	3253,20
ΦΡΑΟΥΛΕΣ ΧΑΜΗΛΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ	3627,30
ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	7783,60
ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	3234,60
ΣΠΟΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΠΑΜΙΑΣ ΠΙΠΕΡΙΑΣ ΚΛΠ	1874,10
ΑΒΟΚΑΝΤΟ	1209,10
ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ	1269,60
ΑΜΠΕΛΙ VQPRD	912,40
ΑΜΠΕΛΙ ΟΙΝΟΠΟΙΙΑΣ ΚΟΙΝΟ	995,00
ΑΜΠΕΛΙ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟ	1615,00
ΑΜΥΓΔΑΛΑ	604,50
ΑΧΛΑΔΙΑ	1662,50

ΑΧΛΑΔΙΑ ΚΟΝΤΟΥΛΕΣ	3627,30
ΒΑΤΟΜΟΥΡΑ	2075,60
ΒΕΡΥΚΟΚΑ	1813,60
ΒΥΣΣΙΝΑ	1379,60
ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ ΝΩΠΑ	2068,80
ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΑ	1360,30
ΕΛΙΑ ΕΛΑΙΟΠΟΙΗΣΙΜΗ	495,00
ΕΛΙΕΣ ΒΡΩΣΙΜΕΣ	933,60
ΚΑΡΥΔΙΑ	1490,00
ΚΑΣΤΑΝΑ	1496,00
ΚΕΡΑΣΙΑ	2418,20
ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΤΖΑΝΕΡΑ	1444,90
ΚΥΔΩΝΙΑ	1745,10
ΛΕΜΟΝΙΑ, ΜΑΝΤΑΡΙΝΙΑ, ΚΙΤΡΑ ,ΓΚΡΕΙΠΦΡΟΥΤ ΚΛΠ	995,00
ΛΩΤΟΙ	3325,00
ΜΟΥΣΜΟΥΛΑ	2569,30
ΜΗΛΑ	2899,50
ΜΠΑΝΑΝΕΣ	8569,50
ΜΠΑΝΑΝΕΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	10579,60

ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ	1741,10
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ ΒΑΛΕΝΤΣΙΑ	886,40
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ ΚΟΙΝΑ	675,60
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ ΟΜΦΑΛΟΦΟΡΑ	787,10
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	1530,00
ΣΤΑΦΙΔΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ	1678,20
ΣΤΑΦΙΔΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑ	897,80
ΣΥΚΑ ΝΩΠΑ	2200,00
ΣΥΚΑ ΞΕΡΑ	380,00
ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑ	811,40
ΦΥΣΤΙΚΙ ΚΕΛΥΦΩΤΟ	1058,00
ΦΥΣΤΙΚΙ ΑΙΓΙΝΗΣ	2699,30
ΜΑΝΙΤΑΡΙΑ PLEUROTUS	54400,00
ΡΟΔΙΑ	2115,00
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ €/ ΖΩΟ Ή ΚΥΨΕΛΗ
ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	137,27
ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΓΑΛΑΚΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	193,29
ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΜΕΙΚΤΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	149,56
ΑΙΓΕΣ	25,59

ΑΜΝΟΕΡΙΦΙΑ ΠΑΧΥΝΣΗΣ	13,71
ΓΑΛΟΠΟΥΛΕΣ	2,07
ΙΠΠΟΕΙΔΗ ΑΝΑ ΙΠΠΟ	1360,23
ΚΟΤΕΣ ΑΥΓΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	1,07
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	1,07
ΚΟΥΝΕΛΙΑ	1,73
ΜΟΣΧΟΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ	138,74
ΠΡΟΒΑΤΑ	28,76
ΧΟΙΡΟΙ	24,91
ΧΟΙΡΟΜΗΤΕΡΕΣ	157,18

Πηγή: (Γιαζιτζής, και συν., 2022), (<https://docplayer.gr/3762207-Efimeris-tis-kyverniseos.html>)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΣΤΑΤ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΕΙΣ

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή διεξήγαγε απογραφή κατά το έτος 2021 με σκοπό την συγκέντρωση δεδομένων για την διαμόρφωση της εικόνας που αφορά την ελληνική γεωργία και κτηνοτροφία. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν δείχνουν την εξέλιξη της γεωργίας και κτηνοτροφίας διαχρονικά αλλά κυρίως αποτελούν ένα οδηγό για τον σχεδιασμό της αγροτικής και περιβαλλοντικής πολιτικής εθνικά και πανευρωπαϊκά. Επιπλέον είναι αναγκαία για τον σχεδιασμό της Κοινής Γεωργικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της λήψης κατάλληλων μέτρων για την αγροτική οικονομία και ανάπτυξη. Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν προκύπτει μείωση του αριθμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων αλλά και της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης. Επίσης μεγάλη μείωση παρατηρείται και στην εργασία κατόχων και μελών της οικογένειας των απασχολούμενων στη

γεωργία – κτηνοτροφία που σε κάποιες περιπτώσεις ξεπερνά το 50%. Ο αγροκτηνοτροφικός τομέας της χώρας λοιπόν με γνώμονα τα δεδομένα που συλλέχθηκαν παρουσιάζει από το 2009 και μετά μια ξεκάθαρη ύφεση. Συμπερασματικά λοιπόν φαίνεται πως ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία συρρικνώθηκε σημαντικά με αποτέλεσμα να περιορίζεται σημαντικά η αγροτική παραγωγή και το εισόδημα. (https://elstat-outsourcers.statistics.gr/apografi_georgias_21_FINAL_web.pdf)

Στους πίνακες της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας που ακολουθούν φαίνεται ξεκάθαρα η συρρίκνωση του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα την περίοδο 2009 – 2020 με τη μείωση σε κάποιες περιπτώσεις να υπερβαίνει το 50%. Παρατηρούμε πως ο αριθμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων σε βάθος 10ετίας έχει μειωθεί σε ποσοστό 25% περίπου όπως επίσης και ο αριθμός των απασχολούμενων και των μελών των οικογενειών τους. (ΕΛΣΤΑΤ) (2021)

Πίνακας 2 Αριθμός Γεωργ. Εκμεταλλεύσεων και χρησιμοποιούμενη γεωργ. έκταση

Αριθμός Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση			
	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αριθμός Εκμεταλλεύσεων	723.006	530.679	-26,6
Εκμεταλλεύσεις με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση	716.823	525.284	-26,7
Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση (στρέμματα)	34.779.290,1 στρ.	28.244.494,8 στρ.	-18,8

Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ) (2021) (https://elstat-outsourcers.statistics.gr/apografi_georgias_21_FINAL_web.pdf)

Πίνακας 3 Αμιγώς γεωργικές, Αμιγώς Κτηνοτροφικές και Μεικτές Εκμεταλλεύσεις

Αμιγώς γεωργικές, Αμιγώς Κτηνοτροφικές και Μεικτές Εκμεταλλεύσεις			
	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αμιγώς γεωργικές	574.712	445.978	-22,4
Αμιγώς κτηνοτροφικές	16.210	12.974	-20,0
Μεικτές	132.085	71.726	-45,7

Πηγή:(ΕΛΣΤΑΤ) (2021)

Πίνακας 4 Ημέρες εργασίας απασχολούμενων στη γεωργία - κτηνοτροφία

Ημέρες εργασίας ατόμων που απασχολούνται στη γεωργία - κτηνοτροφία, ανά κατηγορία			
	2009	2020	Μεταβολή (%)
Κάτοχοι και μέλη της οικογένειάς τους που απασχολήθηκαν στην εκμετάλλευση	102.823.559	80.973.948	-21,2
Μόνιμοι εργάτες	5.464.108	5.830.230	+6,7
Εποχικοί εργάτες	14.658.407	13.064.966	-10,9
Λοιποί (κατ' αποκοπή εργασία και αλληλοβοήθεια)	2.175.954	2.873.425	+32,1

Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ) (2021) (https://elstat-outsourcers.statistics.gr/apografi_georgias_21_FINAL_web.pdf)

Πίνακας 5 Κάτοχοι και μέλη οικογενειών απασχολούμενων στη γεωργία - κτηνοτροφία

Κάτοχοι και μέλη της οικογένειάς τους απασχολούμενων στη γεωργία - κτηνοτροφία			
	2009	2020	Μεταβολή (%)
Αποκλειστική	875.563	615.520	-29,7
Κύρια με άλλη δευτερεύουσα	36.164	15.668	-56,7
Δευτερεύουσα με άλλη κύρια	279.279	191.232	-31,5

Πηγή:(ΕΛΣΤΑΤ)

(2021)

(<https://elstat->

[outsourcers.statistics.gr/apografi_georgias_21_FINAL_web.pdf](https://elstat-))

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Το αγροτικό εισόδημα για την εφαρμογή του ν.3874/2010 απαρτίζεται από: α) Εισοδήματα που προκύπτουν από τις δραστηριότητες της αγροτικής εκμετάλλευσης, όπως η παραγωγή, αποθήκευση, τυποποίηση, συσκευασία, η τοποθέτηση μέχρι και το στάδιο της χονδρικής και λιανικής πώλησης αποκλειστικά για τα προϊόντα που παράγει η ίδια η αγροτική εκμετάλλευση καθώς και την πρώτη χωρική ή οικοτεχνική μεταποίησή τους. β) Εισοδήματα που προκύπτουν από την θαλάσσια αλιεία και την αλιεία εσωτερικών υδάτων (με εξαίρεση την υπερπόντια αλιεία), την σπογγαλιεία, την οστρακαλιεία, τη δασοπονία, την υδατοκαλλιέργεια και τη θηραματοπονία. γ) Εισοδήματα που προκύπτουν από διαχείριση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ισχύος έως 100 KW. δ) Εισοδήματα που προκύπτουν από τη λειτουργία αγροτουριστικών μονάδων με δυναμικότητα έως 10 δωματίων. ε) Εισοδήματα που προέρχονται από την παροχή αγροτικής εργασίας σε δασαρχεία ή την αγροτική εργασία σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις τρίτων. στ) Αγροτικές ενισχύσεις και αποζημιώσεις επί της παραγωγής. 2. Τα εισοδήματα που δεν συνυπολογίζονται στο αγροτικό εισόδημα, είναι αυτά που προκύπτουν από: την απασχόληση σε εμπορικές επιχειρήσεις, βιοτεχνικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις, ελευθέρια επαγγέλματα, μισθωτές υπηρεσίες και κάθε μορφής εξαρτημένη εργασία, συντάξεις (κύριες, επικουρικές, αναπηρικές κ.α.).(Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Για την εφαρμογή των κανονισμών της τρέχουσας νομοθεσίας, η απασχόληση στη γεωργική εκμετάλλευση προσδιορίζεται η εργασία που προσφέρεται από φυσικό πρόσωπο στη γεωργική εκμετάλλευση για την επίτευξη οικονομικού αποτελέσματος και μπορεί να έχει χειρωνακτικό , διοικητικό , διαχειριστικό χαρακτήρα ή να περιλαμβάνει τη χρήση μηχανών.

Ως Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας (ΜΑΕ) ορίζεται ο υπολογισμός της εργασίας που προσφέρεται υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης από κάποιο φυσικό πρόσωπο στην αγροτική εκμετάλλευση ετησίως και η οποία αντιστοιχεί σε απασχόληση 1.750 ωρών.

Ο προσδιορισμός του ποσοστού για τον ετήσιο χρόνο απασχόλησης στον αγροτικό τομέα υπολογίζεται ως εξής:

Ο ετήσιος χρόνος απασχόλησης στην γεωργική εκμετάλλευση (ΕΧΑΑΕ) προσδιορίζεται με βάση το σύνολο των ωρών εργασίας, οι οποίες προκύπτουν από τις δηλωθείσες εκτάσεις και τα ζώα επί του αντίστοιχου δείκτη ωρών εργασίας ανά στρέμμα καλλιέργειας ή ανά κεφαλή ζώου ή είδος εκτροφής ή δραστηριότητα στην αλιεία, που περιλαμβάνονται στον πίνακα. Στον χρόνο αυτό προστίθεται και ο χρόνος μισθωτής εργασίας που ο αγρότης έχει πραγματοποιήσει σε αγροτική δραστηριότητα εκτός της εκμετάλλευσής του. Σε περίπτωση που εντοπίζεται απασχόληση και εκτός της αγροτικής, τότε, υπολογίζεται και ο ετήσιος χρόνος απασχόλησης εκτός αγροτικής εκμετάλλευσης (ΕΧΑΕΑΕ). Το σύνολο αυτό συνιστά τον ετήσιο συνολικό χρόνο απασχόλησης (ΕΣΧΑ), βάσει του οποίου υπολογίζεται το ποσοστό της αγροτικής δραστηριότητας. (<https://taxpress.gr/archives/17280>)

Στην περίπτωση που το αγροτικό εισόδημα του αγρότη αποτελεί το 100% του συνολικού ετήσιου εισοδήματός του, όπως αυτό υπολογίζεται στην υπ' αριθμ. 134430/4-3-2011 (ΦΕΚ 392Β/11) κοινή υπουργική απόφαση, τότε θεωρείται ότι απασχολείται επαγγελματικά σε αγροτική εκμετάλλευση κατά το 100% του συνολικού ετήσιου χρόνου εργασίας του. Όταν ο ετήσιος χρόνος απασχόλησης σε μια αγροτική εκμετάλλευση είναι από 525 ώρες και άνω, τότε δεν υπολογίζεται χρόνος απασχόλησης εκτός αγροτικής εκμετάλλευσης. Αντίθετα θεωρείται ότι ο απασχολούμενος ασχολείται επαγγελματικά στην εκμετάλλευση αυτή τουλάχιστον

για το 30% του ετήσιου χρόνου απασχόλησής του. Οι κάτοχοι ή μισθωτές υδατοκαλλιεργητικών μονάδων θεωρείται ότι εργάζονται στην εκμετάλλευση αυτή τουλάχιστον για το 30% του ετήσιου χρόνου απασχόλησής τους, εφόσον η απασχόληση τους αποφέρει τουλάχιστον το 35% του ετήσιου εισοδήματός τους, σύμφωνα με την αριθ. 134430/4- 3-2011 (ΦΕΚ 392B/11) κοινή υπουργική απόφαση.

Οι Θαλάσσιοι αλιείς, απασχολούνται τουλάχιστον κατά το 30 % του ετήσιου χρόνου απασχόλησής τους στη δραστηριότητα αυτή όταν συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις:

(α) για το σκάφος, που κατέχει, με μίσθωμα κάποιου είδους συμμετοχή στην εκμετάλλευσή του, χρειάζεται να έχει σε ισχύ άδεια επαγγελματικού αλιευτικού σκάφους το οποίο να είναι καταχωρημένο στο Εθνικό Αλιευτικό Μητρώο (Ε.Α.Μ.), με ένα μοναδικό Αριθμό Μητρώου Αλιευτικού Σκάφους (ΑΜΑΣ) ή να είναι σκάφος σπογγαλιείας, και να διαθέτει πιστοποιητικό, για το προηγούμενο έτος, που να επιβεβαιώνει την εργασία για τουλάχιστον εβδομήντα πέντε (75) ημερών αλιευτικής – σπογγαλιευτικής δραστηριότητας.

Ο αλιέας εσωτερικών υδάτων θεωρείται ότι απασχολείται τουλάχιστον κατά το 30% του ετήσιου χρόνου απασχόλησής του στη δραστηριότητα αυτή εφόσον: (α) έχει προμηθευτεί άδεια επαγγελματικής αλιείας σκάφους εσωτερικών υδάτων. (β) κερδίζει από την απασχόλησή του αυτήν τουλάχιστον το 35% του ετήσιου εισοδήματός του, όπως αυτό υπολογίζεται στην υπ' αριθμ. 134430/4-3-2011 (ΦΕΚ 392/Β'/11) κοινή υπουργική απόφαση, και (γ) προσκομίζει πιστοποιητικό για την απασχόληση αυτή από την αρμόδια υπηρεσία αλιείας. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις ώρες εργασίας ανά στρέμμα όπως προβλέπεται ανά είδος καλλιέργειας. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

Πίνακας 6 Ώρες εργασίας ανά είδος καλλιέργειας

ΕΙΔΟΣ	ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΣΤΡΕΜΜΑ
ΡΙΓΑΝΗ-ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ	70,00
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	71,00
ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ	72,50
ΡΟΔΙΑ	50,00
ΡΥΖΙ	11,00
ΣΙΚΑΛΗ	2,00
ΣΙΤΑΡΙ ΜΑΛΑΚΟ	2,00
ΣΙΤΑΡΙ ΣΚΛΗΡΟ	2,00
ΣΚΟΡΔΑ ΞΕΡΑ	206,00
ΣΚΟΡΔΟ ΝΩΠΟ	160,00
ΣΟΓΙΑ	11,80
ΣΟΡΓΟ (ΣΚΟΥΠΑ)	20,00
ΣΟΥΣΑΜΙ	66,40
ΣΠΑΝΑΚΙ	140,00

Πηγή: (Γιαζιτζής, και συν., 2022),
https://www.paragogi.net/contentfiles/entypa_pdf/PAR_60.pdf

ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 2023 -2027

- Η κοινή αγροτική πολιτική είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση του μέλλοντος της γεωργίας και της δασοκομίας, καθώς και για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Οι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν είναι :
 - μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050
 - οικοδόμηση οικονομικής ανάπτυξης αποσυνδεδεμένη από τη χρήση πόρων
 - άνθρωποι και περιφέρειες να μη μένουν στο περιθώριο

Ένα τρίτο των επενδύσεων ύψους 1,8 τρις. ευρώ από το σχέδιο ανάκαμψης NextGenerationEU, καθώς και ο επταετής προϋπολογισμός της ΕΕ θα διατεθούν για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εγκρίνει σειρά προτάσεων ώστε οι πολιτικές της ΕΕ να προσαρμοστούν για το κλίμα, την ενέργεια, τις μεταφορές και τη φορολογία στον σκοπό της μείωσης των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990.)(https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy_el)

Η επίσημη έγκριση της συμφωνίας στις 2 Δεκεμβρίου 2021 για τη αναμόρφωση της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) ήταν πολύ σημαντική μεταρρύθμιση. Η νέα νομοθεσία, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2023 , ανοίγει τον δρόμο για μια πιο δίκαιη και πιο πράσινη ΚΓΠ με βάση τις επιδόσεις επηρεάζοντας την πορεία του αγροτικού τομέα στην Ευρώπη για τα επόμενα χρόνια.

Βασική επιδίωξη είναι να διασφαλίσει ένα βιώσιμο μέλλον για τους Ευρωπαίους γεωργούς, με πιο στοχευμένη στήριξη σε μικρότερες γεωργικές εκμεταλλεύσεις και μεγαλύτερη ευελιξία στις χώρες της ΕΕ, ώστε να προσαρμόζονται τα μέτρα στις τοπικές συνθήκες.

Η πολιτική εστιάζει σε δέκα ειδικούς στόχους, οι οποίοι συνδέονται με κοινούς στόχους της ΕΕ για κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα στη γεωργία και τις αγροτικές περιοχές. (https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_el)

Οι στόχοι αυτοί είναι:

- η υποστήριξη του βιώσιμου γεωργικού εισοδήματος και της ανθεκτικότητας του γεωργικού τομέα σε ολόκληρη την Ένωση είναι ζωτικής σημασίας , με στόχους την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης επισιτιστικής ασφάλειας ,τη διατήρηση της γεωργικής ποικιλότητας, καθώς και τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της γεωργικής παραγωγής·
- η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην έρευνα, στην τεχνολογία και στην ψηφιοποίηση·
- η βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αξιακή αλυσίδα μέσω μέτρων όπως η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των γεωργών, η αύξηση της διαφάνειας της αγοράς και η εξασφάλιση αποτελεσματικών μηχανισμών κατά των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών·
- η δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου , της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα, την προώθηση της βιώσιμης ενέργειας καθώς και νέες τεχνικές διαχείρισης των εκμεταλλεύσεων και του εδάφους·
- η προστασία του περιβάλλοντος μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό και ο αέρας, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και των πολιτικών που προωθούν την υγεία και προστασία του εδάφους και μεταξύ άλλων τη μείωση της χημικής εξάρτησης·
- η διατήρηση των τοπίων και της βιοποικιλότητας , η ενίσχυση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και η διατήρηση των οικοτόπων και των τοπίων·
- η ενθάρρυνση της ανανέωσης των γενεών με την προσέλκυση και διατήρηση νέων γεωργών νεαρής ηλικίας και τη διευκόλυνση της βιώσιμης επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές με ένα πιο στοχοθετημένο σύστημα στήριξης·
- η τόνωση των αγροτικών περιοχών με την προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων με συμμετοχή των γυναικών στη γεωργία, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές

περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της κυκλικής βιοοικονομίας και της αειφόρου δασοκομίας·

- η προστασία της υγείας και της ποιότητας των τροφίμων, τα οποία παράγονται με βιώσιμο τρόπο, για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, καθώς και για τη βελτίωση της καλής διαβίωσης και μεταχείρισης των ζώων με σκοπό καταπολέμηση ασθενειών που μεταδίδονται μέσω των τροφίμων ·

Ο εκσυγχρονισμός της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών μέσω της συνεργασίας της πρόωθησης και της ανταλλαγής γνώσεων, της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και της ενθάρρυνσης της υιοθέτησής τους από τους γεωργούς, μέσω της βελτίωση της πρόσβασης στην έρευνα, στην ανταλλαγή γνώσεων και στην κατάρτιση. (https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27/key-policy-objectives-cap-2023-27_el)

ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετεί πολιτικές παρέχοντας στους γεωργούς εισοδηματική στήριξη μέσω «άμεσων ενισχύσεων» που έχουν αρκετούς στόχους όπως:

- να λειτουργούν ως δίκτυ ασφαλείας , καθιστώντας τη γεωργία πιο επικερδή και συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη
- να εγγυώνται την επισιτιστική ασφάλεια στην Ευρώπη
- να παράγονται ασφαλή, υγιεινά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα
- να ανταμείβονται οι αγρότες για την παροχή δημόσιων αγαθών, όπως η φροντίδα και η προστασία της υπαίθρου και του περιβάλλοντος, τα οποία σπάνια αντικατοπτρίζονται στις αγορές.

Οι αγρότες λαμβάνουν εισοδηματική στήριξη βάσει του μεγέθους της εκμετάλλευσής τους σε εκτάρια. Όλες οι χώρες της ΕΕ υποχρεούνται να προσφέρουν τρία είδη ενισχύσεων: τη βασική ενίσχυση, την ενίσχυση για βιώσιμες μεθόδους καλλιέργειας («οικολογικός προσανατολισμός») και την ενίσχυση για τους νέους γεωργούς. Οι χώρες μέλη της ΕΕ είναι υποχρεωμένες να παρέχουν τις ενισχύσεις αυτές, οι οποίες είναι γνωστές ως «υποχρεωτικές ενισχύσεις».

Στις άμεσες ενισχύσεις περιλαμβάνονται: το καθεστώς βασικής ενίσχυσης, η ενίσχυση για τις επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον πρακτικές, η ενίσχυση για νέους γεωργούς, η προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη , η ειδική ενίσχυση για το βαμβάκι , το καθεστώς για τους μικροκαλλιεργητές και ειδικά μέτρα για τη γεωργία υπέρ των μικρότερων νησιών του Αιγαίου τα οποία αναφέρονται στο κεφάλαιο IV του κανονισμού της ΕΕ αριθ. 229/2013 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. (ΕΕ αριθ. 229/2013) ([Άμεσες ενισχύσεις | Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο \(europa.eu\)](#))

ΕΝΙΑΙΑ ΑΙΤΗΣΗ ΑΜΕΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Ο γεωργός καλείται να υποβάλλει την ενιαία αίτηση άμεσης ενίσχυσης , η οποία καλύπτει όλα τα καθεστώτα και τα μέτρα στήριξης των άμεσων ενισχύσεων , των

μέτρων μικρών νησιών του Αιγαίου πελάγους και των Μέτρων Αγροτικής Ανάπτυξης που συνδέονται με εκτάσεις ή αφορούν ζώα.

Οι άμεσες ενισχύσεις παρέχονται μόνο σε ενεργούς γεωργούς , εξαιρούνται οι περιπτώσεις που το συνολικό ποσό των προς καταβολή άμεσων ενισχύσεων προ της ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών και της εφαρμογής διοικητικών κυρώσεων για συγκεκριμένο ημερολογιακό έτος δεν υπερβαίνει τα 250 ευρώ. Το μέτρο αυτό δεν ισχύει για τους αγρότες των οποίων η έδρα της εκμετάλλευσης βρίσκεται στα μικρά νησιά του Αιγαίου.

Επίσης δεν χορηγούνται άμεσες ενισχύσεις συνολικού ποσού άνω των 1250€ για γεωργούς οι οποίοι είναι ενταγμένοι στο καθεστώς των Μικρών καλλιεργητών.

Ο αγρότης υποβάλλει την αίτηση του με τη χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας μέσω της ιστοσελίδας του ΟΠΕΚΕΠΕ , σε πιστοποιημένα Κέντρα Υποβολής Δηλώσεων σε συγκεκριμένη προθεσμία που ανακοινώνεται κάθε έτος. Η ψηφιακή απεικόνιση των αγροτεμαχίων γίνονται με υπόδειξη του ευθύνη του γεωργού ο οποίος πρέπει να υποβάλλει υποχρεωτικά μισθωτήρια των αγροτεμαχίων με γνήσιο της υπογραφής όταν πρόκειται για ενοικιαζόμενα αγροτεμάχια. Οι αγρότες μπορούν να δηλώνουν στην αίτηση, εκτάσεις στις οποίες ασκείται γεωργική δραστηριότητα , όλες οι άλλες δεν είναι επιλέξιμες (πχ. Βοσκοτόπια ή περιοχές από τις οποίες περνάνε αγωγοί φυσικού αερίου. (Γιαζιτζής, και συν., 2022) [\(https://www.agronews.gr/thesmika/207434/mi-epileximes-gia-enishusi-oi-ektaseis-pou-pernane-oi-agogoi-fusikou-aeriou/\)](https://www.agronews.gr/thesmika/207434/mi-epileximes-gia-enishusi-oi-ektaseis-pou-pernane-oi-agogoi-fusikou-aeriou/)

Η ενιαία αίτηση ενίσχυσης περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για την διαπίστωση της επιλεξιμότητας για την ενίσχυση ή και τη στήριξη και συγκεκριμένα τα στοιχεία ταυτότητας του γεωργού , τις λεπτομέρειες των καθεστώτων συνδεδεμένης στήριξης και των ειδικών μέτρων στήριξης των μικρών νησιών του Αιγαίου ή και μέτρων αγροτικής ανάπτυξης, τα στοιχεία αναγνώρισης όλων των αγροτεμαχίων της εκμετάλλευσης (έκταση, θέση, ΑΤΑΚ, χρήση, άρδευση ή μη, το μέγεθος και τη θέση περιοχών οικολογικής εστίασης κλπ), τα στοιχεία του ζωικού κεφαλαίου , στοιχεία που επιτρέπουν τη σαφή αναγνώριση των μην γεωργικών

εκτάσεων, έγγραφα που απαιτούνται για τη διαπίστωση της επιλεξιμότητας για το συγκεκριμένο καθεστώς ή μέτρο και δήλωση του γεωργού με την οποία αποδέχεται τους όρους και τις κυρώσεις που προβλέπονται.

[\(34235_24052022_ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ_ΟΔΗΓΙΕΣ_ΥΠΟΒΟΛΗΣ_ΕΑΕ2022.pdf \(opekepe.gr\)\)](#)

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΒΑΣΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Ο όρος δικαιώματα βασικής ενίσχυσης αφορά τον άυλο τίτλο ο οποίος συνδέεται με ορισμένο μέγεθος επιλέξιμης έκτασης και το οποίο δημιουργεί δικαίωμα καταβολής ενίσχυσης ίσης με τη μοναδιαία αξία των δηλωθέντων δικαιωμάτων βασικής ενίσχυσης. (1 ΔΒΕ Δικαίωμα Βασικής Ενίσχυσης αντιστοιχεί σε 1 εκτάριο επιλέξιμης έκτασης). Η Βασική ενίσχυση χορηγείται σε γεωργούς που διαθέτουν τα αντίστοιχα δικαιώματα, δεν είναι απαραίτητα συνδεδεμένα με τη γη, μπορούν να μεταβιβάζονται και να ενεργοποιούνται εντός της περιφέρειας για την οποία έχουν χορηγηθεί. Σε περίπτωση που δεν ενεργοποιηθούν τα ΔΒΕ για μια περίοδο 2 συνεχόμενων ετών προστίθενται στο εθνικό απόθεμα (από το οποίο και αντλούνται αρχικά) έτσι ώστε να διατεθούν για άλλον αγρότη ή νεοεισερχόμενο στον αγροτικό τομέα. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Οι γεωργοί που τηρούν σε όλα τα επιλέξιμα εκτάρια τους γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το περιβάλλον και το κλίμα σύμφωνα με τα άρθρα 27 (διαφοροποίηση καλλιεργειών), 28 (Διατήρηση των υπαρχόντων βοσκοτόπων) και 29 (Υπαρξη περιοχής οικολογικής εστίασης στη γεωργική έκταση) της ΥΑ αριθ. 104/7056/15 δικαιούνται Πράσινη ενίσχυση. (ΥΑ αριθ. 104/7056/15)

ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ & ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

Σύμφωνα με τα άρθρα 52-53 του Κανονισμού (ΕΕ) 1307/2013 ΕΚ οι συνδεδεμένες ενισχύσεις χορηγούνται σε τομείς ή σε περιφέρειες των κρατών μελών όπου κάποια είδη ή συγκεκριμένοι τομείς της γεωργικής δραστηριότητας είναι ιδιαιτέρως σημαντικοί για οικονομικούς ή περιβαλλοντικούς λόγους ή αντιμετωπίζουν

δυσκολίες, για παράδειγμα συνδεδεμένη ενίσχυση χορηγείται σε προϊόντα όπως το ρύζι, ο σκληρός σίτος, η βιομηχανική τομάτα, η κορινθιακή σταφίδα, το βαμβάκι κ.α. Επίσης συνδεδεμένες ενισχύσεις χορηγούνται σε γεωργούς που εκτρέφουν βοοειδή, αίγες και πρόβατα και δεν δηλώνουν επιλέξιμες εκτάσεις (ΕΚ 73/2009). (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Ενίσχυση δικαιούνται και οι νέοι αγρότες με την ενεργοποίηση των δικαιωμάτων για περίοδο έως 5 έτη. Το ύψος της ενίσχυσης καθορίζεται κάθε χρόνο και αφορά άτομα ηλικίας έως 40 ετών (κατά το έτος υποβολής της αίτησης), τα οποία είτε υπέβαλλαν πρώτη φορά αίτηση ενίσχυσης στο πλαίσιο του καθεστώτος νέων αγροτών είτε δημιούργησαν δική τους αγροτική εκμετάλλευση για πρώτη φορά είτε απέκτησαν τον έλεγχο της αγροτικής εκμετάλλευσης για πρώτη φορά. Η ενίσχυση αυτή διακόπτεται όταν παύουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΕΛΓΑ

Ο οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων ή αλλιώς ΕΛΓΑ αποτελεί τον βασικό φορέα ασφαλιστικής κάλυψης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα. Στην ασφάλιση του ΕΛΓΑ υπάγονται όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν κυριότητα ή εκμετάλλευση κάποιας αγροτικής επιχείρησης. (<https://www.odigostoupoliti.eu/forologiki-metachirisi-isodimaton-apo-agrotiki-epichirimatiki-drastiriotita/>) Βασικός σκοπός είναι η ασφάλιση της αγροτικής παραγωγής και του κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων , η διεξαγωγή μελετών, ο σχεδιασμός προγραμμάτων προφύλαξης των καλλιεργειών και η υποστήριξη του γεωργικού εισοδήματος των ασφαλισμένων. ([ΕΛΓΑ - Ασφαλιστική Κάλυψη - ΕΛΓΑ \(elga.gr\)](#))

Οι παραγωγοί έχουν δικαίωμα αποζημίωσης για ζημιές που υπέστησαν στο ζωικό κεφάλαιο ή τη φυτική παραγωγή αφού πρώτα καταβάλλουν την ειδική ασφαλιστική εισφορά που εισπράττεται υπέρ του ΕΛΓΑ . Η ασφάλιση αφορά ποικίλες ζημιές και ασθένειες όπως ζημιές από καιρικές συνθήκες όπως χαλάζι, παγετός, πλημμύρες βροχοπτώσεις , παθολογικές καταστάσεις των ζώων κ.α. (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Με τον νόμο 4172/2013 το κέρδος που αποκτάται από τις αγροτικές επιχειρηματικές δραστηριότητες προσδιορίζεται λογιστικά όπως και οποιαδήποτε άλλης επιχειρηματικής δραστηριότητας σύμφωνα με τον ν. 4172/2013. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 4172/2013 ως κέρδος από επιχειρηματικές δραστηριότητες θεωρείται το σύνολο των εισοδημάτων αφού αφαιρεθούν οι δαπάνες της επιχείρησης, τις αποσβέσεις και τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα της αγροτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας περιλαμβάνονται τα έσοδα από την παραγωγή: γεωργικών πτηνοτροφικών, κτηνοτροφικών, δασοκομικών, υλοτομικών, και αλιευτικών προϊόντων. Ειδικά, για όσους ασκούν ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, ο προσδιορισμός του κέρδους από την επιχειρηματική δραστηριότητα περιλαμβάνει, μόνο τη **βασική ενίσχυση** εκ των άμεσων ενισχύσεων, **όπως επίσης τις πράσινες και συνδεδεμένες ενισχύσεις κατά το ποσό που αυτές υπερβαίνουν τις δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ**.

Οι αγροτικές αποζημιώσεις στο σύνολο τους δεν περιλαμβάνονται στο κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα. Τα κέρδη των αγροτικών ατομικών επιχειρήσεων φορολογούνται σύμφωνα με την παραγράφου 3 του άρθρου 29 του ν. 4172/2013.

Τα έσοδα από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται πλέον αυτοτελώς με την κλίμακα που προβλέπει η παραγράφος 1 του άρθρου 15 ν. 4172/2013, χωρίς δηλαδή τα εισοδήματα αυτά να αθροίζονται με τυχόν εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα και από μισθούς και συντάξεις. (<https://www.odigostoupoliti.eu/forologiki-metachirisi-isodimaton-apo-agrotiki-epichirimatiki-drastiriotita/>)

Στο φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις επιβάλλεται φόρος, σύμφωνα με την κλίμακα του παρακάτω πίνακα :

Πίνακας 7 φορολογητέο Εισόδημα και Φορολογικοί Συντελεστές

Εισοδήματα (Μισθοί, Συντάξεις, Επιχειρηματική Δραστηριότητα) σε ευρώ	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-10.000	9%
10.001-20.000	22%
20.001-30.000	28%
30.001-40.000	36%
40.001 -	44%

Πηγή:(Γιαζιτζής, και συν., 2022)

Όποιος αποκτά εισόδημα από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα ανεξαρτήτως εάν απαλλάσσεται από την τήρηση βιβλίων των Ε.Λ.Π. ή είναι ενταγμένος στο ειδικό καθεστώς ή όχι , τα κέρδη και τα ακαθάριστα έσοδα του προσδιορίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 28 του ν. 4172/2013. Όποιος δεν είναι υποχρεωμένος να τηρεί βιβλία τα κέρδη θα προσδιορίζονται σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. με βάση τα φορολογικά τους στοιχεία.

Οι αγρότες που πραγματοποιούν λιανικές πωλήσεις και δεν είναι υπόχρεοι σε έκδοση στοιχείων , τις προσθέτουν στα έσοδα τους με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

Τα κέρδη από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται αυτοτελώς με την κλίμακα του άρθρου 15 παρ 1 του νόμου 4172/2013 χωρίς να προστίθενται και τυχόν εισοδήματα από μισθούς ,συντάξεις και επιχειρηματική δραστηριότητα σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ.3 του νόμου 4172/2013.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται το ποσό φόρου ανά κατηγορία φορολογικού συντελεστή.

Πίνακας 8 Φορολογικοί Συντελεστές και Σύνολο Φόρου

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
			(ευρώ)	(ευρώ)
10000	9%	900	10000	900
10000	22%	2200	20000	3100
10000	28%	2800	30000	5900
10000	36%	3600	40000	9500
Υπερβάλλον	44%			

Πηγή: (Γιαζιτζής, και συν., 2022) (Πηγή: <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliersfories/nomothesia/n-4387-2016/arthro-112-nomos-4387-2016-rythmiseis-forologias>)

Σύμφωνα με το Άρθρο 112 - Νόμος 4387/2016 το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις υποβάλλεται σε φόρο, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

(Πηγή: <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliersfories/nomothesia/n-4387-2016/arthro-112-nomos-4387-2016-rythmiseis-forologias>)

Στον προσδιορισμό του κέρδους όσων ασκούν ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, περιλαμβάνεται η βασική ενίσχυση όπως επίσης οι πράσινες και

συνδεδεμένες ενισχύσεις, κατά το ποσό που ξεπερνούν τις δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ.

Οι μειώσεις φόρου των εισοδημάτων από αγροτικές δραστηριότητες διευκρινίζονται σύμφωνα με την ΠΟΛ.1107/2016 και διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

1. Εισόδημα που αποκομίζεται αποκλειστικά από ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα και προκύπτει μείωση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 16 Άρθρο 16 - Νόμος 4172/2013
2. Εισόδημα που προκύπτει από μισθούς , συντάξεις και ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα και η μείωση υπολογίζεται για το σύνολο των εισοδημάτων όπως προβλέπει το άρθρο 16.
3. Εισόδημα που προκύπτει από μισθούς , συντάξεις , ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα και άλλες πηγές εισοδήματος και η μείωση υπολογίζεται για το σύνολο των εισοδημάτων όπως προβλέπει το άρθρο 16

Γενικά μειώσεις φόρων εισοδήματος προβλέπονται και από το άρθρο 9 του ν.4646/2019 και αφορούν φοροελαφρύνσεις ανάλογα με τον αριθμό των εξαρτώμενων μελών όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 9 Μειώσεις Φόρου ανά εξαρτώμενο μέλος

Εισόδημα	Αριθμός Εξαρτώμενων μελών					
	0	1	2	3	4	≥5
Έως 12.000€	777€	810€	900€	1120€	1340	220€/τέκνο
	Μείωση 20€ ανά 1000 φορολογητέου εισοδήματος η οποία δεν εφαρμόζεται για φορολογούμενους με 5 εξαρτώμενα μέλη και άνω					

Πηγή: (Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΥ

Ο φόρος που προκύπτει για το εισόδημα από ατομική αγροτική επιχείρηση μειώνεται σύμφωνα με το άρθρο 16 το οποίο τροποποιήθηκε με τον νέο νόμο 5045/2023 και ισχύει από το φορολογικό έτος 2024. Ο φόρος που προβλέπεται σύμφωνα με το άρθρο 15 μειώνεται κατά επτακόσια εβδομήντα επτά (777) ευρώ για φορολογούμενους χωρίς εξαρτώμενα τέκνα. Η μείωση του φόρου ανέρχεται σε εννιακόσια (900) ευρώ για φορολογούμενους με ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο, σε χίλια εκατόν είκοσι (1.120) ευρώ για φορολογούμενους με δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα, σε χίλια τριακόσια σαράντα (1.340) ευρώ για τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα, σε χίλια πεντακόσια ογδόντα (1.580) ευρώ για τέσσερα (4) εξαρτώμενα τέκνα και σε χίλια επτακόσια ογδόντα (1.780) ευρώ για πέντε (5) εξαρτώμενα τέκνα. Για κάθε επιπλέον εξαρτώμενο τέκνο μετά το πέμπτο, η μείωση του φόρου αυξάνω κατά διακόσια είκοσι (220) ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Εάν το ποσό του φόρου είναι μικρότερο των ποσών που αναφέρθηκαν πιο πάνω, η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ποσό του αναλογούντος φόρου. (<https://taxpress.gr/archives/17280>)

Όταν το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις, υπερβαίνει το ποσό των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ, το ποσό της μείωσης μειώνεται κατά είκοσι (20) ευρώ ανά χίλια (1.000) ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος από μισθούς και συντάξεις μέχρι του ποσού της μείωσης του φόρου της παραπάνω παραγράφου. Οι προβλέψεις που αναφέρονται παραπάνω δεν εφαρμόζονται για φορολογούμενους με πέντε (5) εξαρτώμενα τέκνα και άνω.

Πρόσθετες μειώσεις φόρου που φτάνουν στο ύψος των διακοσίων (200) ευρώ προβλέπονται για τους φορολογούμενους και τα εξαρτώμενα μέλη τους:

α) άτομα με τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) αναπηρία .

β) Αποστρατευμένοι ανάπηροι αξιωματικοί και οπλίτες, οι οποίοι υπέστησαν τραύμα ή νόσημα που επήλθε σε πολεμική περίοδο,

γ) θύματα πολέμου ή τρομοκρατικών ενεργειών που δικαιούνται να λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία, τα οποία δικαιούνται να λαμβάνουν σύνταξη από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

δ) πρόσωπα που δικαιούνται σύνταξη από το δημόσιο ταμείο λόγω αναπηρίας ή ανήκουν στην κατηγορία θαυμάτων εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

Τα άρθρα 112 ν. 4387/2016 και 44 ν. 4389/2016 περιλαμβάνουν ρυθμίσεις που αφορούν τη φορολογία εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα. Η παράγραφος 3 του άρθρου 112 του ν.4387/2016 προσδιορίζει τον τρόπο φορολογίας των αγροτικών επιδοτήσεων για τα άτομα που ασκούν ατομική αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, δηλαδή κατά τον προσδιορισμό του κέρδους τους από επιχειρηματική δραστηριότητα, περιλαμβάνονται, η βασική ενίσχυση όπως επίσης οι πράσινες και συνδεδεμένες ενισχύσεις, κατά το ποσό που αυτές ξεπερνούν τις δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ για τα εισοδήματα που αποκτώνται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1η Ιανουαρίου 2016 και μετά. Ο νόμος δεν επιφέρει καμία μεταβολή στη φορολογία των αγροτικών αποζημιώσεων, οι οποίες συνολικά, δεν περιλαμβάνονται στον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Με την παράγραφο 6 του άρθρου 112 του ν.4387/2016 η οποία αντικαθιστά την παράγραφο 3 του άρθρου 29 του Ν. 4172/2013 (Α` 167) καταργείται ο συντελεστής δεκατρία τοις εκατό (13%) για τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση. Τα εισοδήματα από γεωργική επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται πλέον αυτοτελώς με την φορολογική κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15, χωρίς τα έσοδα αυτά να συνυπολογίζονται με άλλα εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα, συντάξεις και μισθούς. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που έχουν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, μισθωτή εργασία και συντάξεις και παράλληλα έχουν και εισόδημα από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, η κλίμακα του άρθρου 15 εφαρμόζεται αυτοτελώς για τα έσοδα από αγροτικές επιχειρηματικές δραστηριότητες και ξεχωριστά για το σύνολο του εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα και του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις.

Όταν το εισόδημα προέρχεται αποκλειστικά από ατομική αγροτική επιχείρηση τότε ο φόρος μειώνεται σύμφωνα με το ποσό που ορίζει το άρθρο 16. Διαφορετικά όταν αποκτώνται έσοδα από μισθούς και συντάξεις παράλληλα με εισόδημα ατομικής

αγροτικής επιχείρησης, οι μειώσεις του φόρου που του άρθρου 16 υπολογίζονται μία φορά για το άθροισμα των εισοδημάτων. Αν , όμως, αποκτώνται έσοδα από μισθούς και συντάξεις ή/και από ατομική αγροτική επιχείρηση μαζί με εισόδημα από άλλες πηγές, η μείωση φόρου του άρθρου 16 θα εφαρμόζεται αναλογικά μόνο στο μέρος του εισοδήματος που έχει πηγή αποκλειστικά από μισθούς και συντάξεις ή και από ατομική αγροτική επιχείρηση. Επιπλέον, όπως αναφέρεται στις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 44 του ν.4389/2016 προστίθεται νέο εδάφιο ,με το οποίο διευκρινίζεται ότι η μείωση του φόρου που αναλύεται στην προηγούμενη παράγραφο για τους ασκούντες αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα εφαρμόζεται μόνο για τους **κατ' επάγγελμα αγρότες**, όπως αυτοί ορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία, εφόσον τουλάχιστον το 50% του εισοδήματός τους προέρχεται από αγροτική δραστηριότητα. Οι διατάξεις της παραγράφου εφαρμόζονται για εισοδήματα που αποκτώνται από το φορολογικό έτος 2016 και μετά.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 44 του νόμου 4389/2016 τα εισοδήματα που αποκτώνται από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα και υπάγονται σε ασφάλιση ΟΓΑ, παράλληλα με έσοδα από αγροτική δραστηριότητα, η μείωση φόρου που ορίζει το άρθρο 16 υπολογίζεται μόνον στο εισόδημα που προέρχεται από την αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το εάν ο φορολογούμενος αυτός χαρακτηρίζεται ως κατ' επάγγελμα αγρότης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και του ποσοστού συμμετοχής του εισοδήματός του από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα σε σχέση με το συνολικό εισόδημα. Εφόσον, μαζί με τα εισοδήματα του προηγούμενου εδαφίου αποκτάται και εισόδημα από μισθωτή εργασία ή συντάξεις, η μείωση του φόρου θα υπολογίζεται αναλογικά μόνο στο μέρος του εισοδήματος που προέρχεται από μισθωτή εργασία και συντάξεις, καθώς και από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα. Η ανωτέρω ρύθμιση έχει εφαρμογή για τα εισοδήματα που αποκτώνται από το φορολογικό έτος 2016 και επόμενα.

Στην περίπτωση που αποκτάται εισόδημα από μισθούς και συντάξεις μαζί με εισόδημα ατομικής αγροτικής επιχείρησης, η μείωση φόρου υπολογίζεται μία φορά για όλα τα εισοδήματα .

Στην περίπτωση που αποκτάται εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις ή και από ατομική αγροτική επιχείρηση μαζί με εισόδημα από λοιπές κατηγορίες, η μείωση του φόρου θα είναι αυτή που αναλογεί μόνο στο μέρος του εισοδήματος που προέρχεται αποκλειστικά από μισθωτή εργασία και συντάξεις ή και από ατομική αγροτική επιχείρηση.

Η μείωση του φόρου για τους ασκούντες αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα εφαρμόζεται μόνο για τους κατ' επάγγελμα αγρότες, όπως αυτοί ορίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία, εφόσον τουλάχιστον το 50% του εισοδήματός τους, προέρχεται από αγροτική δραστηριότητα. Στο εισόδημα του προηγούμενου εδαφίου δεν περιλαμβάνονται η κύρια σύνταξη από ΟΓΑ, οι αμοιβές από παροχή εργασίας με εργόσημο , οι αμοιβές εργαζομένων υπαγομένων στην ασφάλιση ΟΓΑ σε τυποποιητήρια, συσκευαστήρια και σε συναφείς χώρους για έως 150 ημερομίσθια ανά έτος, καθώς και οι αμοιβές μελών αγροτικών ή/και γυναικείων συνεταιρισμών, που απασχολούνται περιστασιακά και υπάγονται στην ασφάλιση ΟΓΑ.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΦΠΑ

Όσοι ασκούν οικονομική δραστηριότητα και προβαίνουν σε παραδόσεις αγαθών και υπηρεσιών οφείλουν να υποβάλλουν δήλωση ΦΠΑ για κάθε φορολογική περίοδο. Οι αγρότες όσον αφορά τον ΦΠΑ χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, σε αυτούς που ανήκουν στο ειδικό καθεστώς οι οποίοι δεν υπόκεινται σε υποχρέωση υποβολής περιοδικής δήλωσης του φόρου και σε αυτούς που ανήκουν στο κανονικό καθεστώς και είναι υποκείμενοι στο σύστημα του φόρου προστιθέμενης αξίας.

Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα έχει αρκετές ιδιαιτερότητες και η άσκηση της δραστηριότητας γίνεται υπό δύσκολες συνθήκες. Θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο όλοι οι αγρότες να απαλλαγθούν από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης ΦΠΑ γιατί θα τους στερούσε τη δυνατότητα να εκπέσουν από τον φόρο που επιβάρυνε τις αγορές τους καθώς και τη λήψη υπηρεσιών, χάνοντας τον φόρο που πλήρωσαν λ.χ. για αγορά σπόρων , γεωπονικές υπηρεσίες, αγορά φυτοφαρμάκων κλπ. Ήταν λοιπόν πιο πρόσφορο να δημιουργηθούν τα δύο καθεστώτα ειδικό και κανονικό ώστε να αποφευχθούν οι οποιεσδήποτε αδυναμίες που παρουσιάζονται με την εφαρμογή του ΦΠΑ στον αγροτικό τομέα με σκοπό την προστασία και την ενίσχυση του. (ΑΑΔΕ) (2022)

ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Αγρότες οι οποίοι πραγματοποίησαν κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος πωλήσεις αγροτικών προϊόντων παραγωγής τους άνω των 15.000,00€ ευρώ ή έλαβαν επιδοτήσεις άνω των 5.000,00€ ευρώ είναι υποχρεωμένοι να ενταχθούν στο κανονικό καθεστώς .Η ένταξη των αγροτών στο κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α. (Υποχρεωτικά ή προαιρετικά) έχει ως αποτέλεσμα την υποχρέωση υποβολής περιοδικών δηλώσεων ΦΠΑ. Ο υπολογισμός του ΦΠΑ μπορεί να γίνεται μηνιαία , για υπόχρεους που χρησιμοποιούν το διπλογραφικό σύστημα ή τριμηνιαία για υπόχρεους που χρησιμοποιούν το απλογραφικό λογιστικό σύστημα ή για όσους δεν είναι αναγκαία η τήρηση λογιστικών βιβλίων και έκδοση στοιχείων. Σε περίπτωση που ο υπόχρεος διαπιστώσει κάποιο λάθος ή παράλειψη είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει τροποποιητική δήλωση του ΦΠΑ .

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

- **Έναρξη εργασιών**

Εάν δεν έχει γίνει έναρξη εργασιών για άλλη παράλληλη δραστηριότητα τότε πρέπει να γίνει αίτημα έναρξης/μεταβολής εργασιών στη αρμόδια ΔΟΥ και να δηλωθεί το κανονικό καθεστώς ΦΠΑ .

- **Δυνατότητα μη τήρησης βιβλίων υπό προϋποθέσεις**

Δίνεται η δυνατότητα μη τήρησης βιβλίων εφόσον: τα ακαθάριστα έσοδα αγροτικών δραστηριοτήτων είναι κάτω από ενάμιση εκατομμύριο, δεν υπάρχει άλλη δραστηριότητα που να απαιτείται η τήρηση βιβλίων και τηρούνται σωστά και με τάξη τα λογιστικά στοιχεία . Φυσικά υπάρχει πάντα η υποχρέωση έκδοσης στοιχείων όπως για παράδειγμα τιμολόγια πωλήσεων και αποδείξεις λιανικής για πώληση προϊόντων σε ιδιώτες όπως και η διαφύλαξη των φορολογικών στοιχείων αυτών που έχουν εκδοθεί ή έχουν ληφθεί.

Υποχρέωση ηλεκτρονικής υποβολής του μισθωτηρίου για την ενοικίαση κάποιου αγροτεμαχίου μέσω της εφαρμογής της ΑΑΔΕ εάν το μηνιαίο μίσθωμα ξεπερνά τα 80 ευρώ. (Ο ΟΠΕΚΕΠΕ βέβαια υποχρεώνει την υποβολή ηλεκτρονικών μισθωτηρίων για όλους τους αγρότες που αιτούνται οποιαδήποτε ενίσχυση)(ΑΑΔΕ)(2022)

- **Δήλωση φορολογίας εισοδήματος**

Οι αγρότες υποχρεούνται να δηλώσουν όλα τα αγροτικά εισοδήματα κατά την υποβολή της δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος. Αρχικά πρέπει να συμπληρωθεί το έντυπο Ε3 «Κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα», στο οποίο απεικονίζονται τα έσοδα και τα έξοδα της αγροτικής δραστηριότητας. Τα ποσά του εντύπου Ε3 μεταφέρονται στο έντυπο Ε1 της δήλωσης και στον πίνακα 4Γ1: «Εισόδημα από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα». Η εκκαθάριση της δήλωσης γίνεται με βάση τα στοιχεία των αρχείων από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Στο Ε3 εμφανίζονται και όλα τα στοιχεία που αφορούν αγροτικές επιδοτήσεις και ενισχύσεις τα οποία ο ΟΠΕΚΕΠΕ διαβιβάζει στην ΑΑΔΕ. (<https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=214762>)

- **Υποχρέωση υποβολής δήλωσης ΦΠΑ**

Οι αγρότες κανονικού καθεστώτος υποχρεούνται να υποβάλλουν δηλώσεις Φ.Π.Α., ο οποίος υπολογίζεται βάσει των εισροών και των εκροών δηλαδή των πωλήσεων και αγορών που πραγματοποιούνται.

- **Τέλος επιτηδεύματος**

Οι αγρότες που κατατάσσονται στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ, θεωρούνται επιτηδευματίες και υποχρεούνται να καταβάλλουν ετησίως το τέλος επιτηδεύματος. Οι αγρότες ειδικού καθεστώτος που υποχρεώνονται για πρώτη φορά να ενταχθούν στο κανονικό καθεστώς, η ημερομηνία ένταξης θεωρείται ως πρώτη έναρξη και για την επόμενη πενταετία εξαιρούνται από την επιβολή του τέλους επιτηδεύματος. Εξαιρούνται από το τέλος επιτηδεύματος όσοι αγρότες έχουν συμπληρώσει το 62^ο έτος της ηλικίας τους. (<https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=214762>)

- Διαβίβαση των εκδοθέντων λογιστικών στοιχείων ηλεκτρονικά στη ψηφιακή πλατφόρμα «myDATA» όπως παραστατικά εσόδων τιμολόγησης – εξόδων αυτοτιμολόγησης και τίτλων κτήσης .(ΑΑΔΕ)(2022)

ΑΓΡΟΤΕΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Όσοι αγρότες, πραγματοποίησαν παραδόσεις κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος προς οποιοδήποτε πρόσωπο αγροτικά προϊόντα παραγωγής τους (χονδρικές και λιανικές πωλήσεις) και παροχές αγροτικών υπηρεσιών των οποίων η αξία ήταν μικρότερη των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ και επιδοτήθηκαν με ποσό μικρότερο των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, υπάγονται στο ειδικό καθεστώς. Τα παραπάνω κριτήρια λειτουργούν σωρευτικά , δηλαδή είναι απαραίτητο να συντρέχουν και τα δύο για να ενταχθεί ο αγρότης στο ειδικό καθεστώς. Σε περίπτωση που δεν πληρούται το ένα ή το άλλο κριτήριο ο αγρότης εντάσσεται στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ και έχει κάθε υποχρέωση που ορίζουν τα ΕΛΠ ως προς την έκδοση στοιχείων και την τήρηση λογιστικών αρχείων.

Οι αγρότες του ειδικού καθεστώτος δεν επιβαρύνουν με ΦΠΑ τις παραδόσεις των αγαθών τους και τις παροχές υπηρεσιών τους και δικαιούνται επιστροφή φόρου

που συνοδεύει την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, που πραγματοποιήσαν για τη λειτουργία της αγροτικής επιχείρησής τους.

Όσον αφορά τις παραδόσεις αγροτικών προϊόντων παραγωγής τους και για παροχές αγροτικών υπηρεσιών που πραγματοποιούνται προς άλλους αγρότες ή προς μη υποκείμενα στον φόρο πρόσωπα, εκδίδεται ειδικό στοιχείο που περιλαμβάνει το είδος, την ποσότητα και την αξία των αγαθών που παραδίδουν ή το είδος και την αξία των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Το Δημόσιο διενεργεί επιστροφή φόρου καταβάλλοντας στον αγρότη ποσό, το οποίο προκύπτει με την εφαρμογή κατ' αποκοπή συντελεστή έξι τοις εκατό (6%), στην αξία των παραδιδόμενων αγροτικών προϊόντων και των παρεχόμενων αγροτικών υπηρεσιών

Εξαιρούνται από το ειδικό καθεστώς όσοι αγρότες:

α) ασκούν αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα και παρέχουν αγροτικές υπηρεσίες με τη μορφή εταιρείας οποιουδήποτε τύπου ή αγροτικών συνεταιρισμών,

β) πωλούν αγροτικά προϊόντα παραγωγής τους, τα οποία έχουν υποστεί περαιτέρω επεξεργασία και μετατροπή σε βιομηχανικά ή βιοτεχνικά προϊόντων,

γ) ασκούν παράλληλα και άλλη οικονομική δραστηριότητα, για την οποία έχουν υποχρέωση να τηρούν λογιστικά αρχεία σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία.

δ) παραδίδουν προϊόντα παραγωγής τους σε λαϊκές αγορές ή δικό τους κατάστημα ή εξάγουν τα προϊόντα τους προς άλλο κράτος - μέλος της Ε. Ε.. (ΑΑΔΕ)(2022)

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

- **Υποχρέωση εγγραφής στο Μητρώο**

Οι αγρότες που επιθυμούν να ενταχθούν στο ειδικό καθεστώς ΦΠΑ υποχρεούνται να υποβάλλουν εμπρόθεσμα αίτημα ένταξης εντός τριάντα (30) ημερών από την έναρξη του φορολογικού έτους, έως και 30 Ιανουαρίου κάθε έτους. Ισχύει και αναδρομική ένταξη στο ειδικό καθεστώς υπό προϋποθέσεις.

- **Υποχρέωση έκδοσης ειδικού στοιχείου παράδοσης αγροτικών προϊόντων**

Η πώληση της αγροτικής παραγωγής του ίδιου του αγρότη σε άλλους αγρότες ειδικού καθεστώτος και σε πρόσωπα μη υποκείμενα στον φόρο (ιδιώτες) επιβάλλουν την έκδοση ειδικού στοιχείου παράδοσης αγροτικών προϊόντων. (Η πραγματοποίηση πώλησης προϊόντων σε επαγγελματίες αγρότες επιβάλλει την έκδοση τιμολογίου αγοράς από αυτούς)

- **Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος**

Όπως οι αγρότες κανονικού καθεστώτος υποχρεούνται να δηλώσουν τα αγροτικά τους εισοδήματα το ίδιο ισχύει και για τους αγρότες ειδικού καθεστώτος . Οι εισροές και εκροές από την αγροτική δραστηριότητα απεικονίζονται στην «Κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα» στο έντυπο Ε3 και μεταφέρονται στο έντυπο Ε1 στον πίνακα «Εισόδημα από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα» (ΑΑΔΕ)(2022)

ΜΕΤΑΤΑΞΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΠΟ ΕΙΔΙΚΟ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΤΑ

Υποχρεωτική Μετάταξη από το Ειδικό Καθεστώς στο Κανονικό

Η υποχρεωτική μετάταξη πραγματοποιείται με δήλωση μεταβολών εντός τριάντα (30) ημερών από την έναρξη του φορολογικού έτους και η ισχύς της ξεκινά από την έναρξη του φορολογικού έτους. Η υποβολή δήλωσης μεταβολών εκπρόθεσμα επιβάλλει πρόστιμο.

Η μετακίνηση των αγροτών από το ειδικό στο κανονικό καθεστώς είναι υποχρεωτική όταν ισχύουν οι παρακάτω προϋποθέσεις :

α) Η πώληση γεωργικών προϊόντων και η παροχή αγροτικών υπηρεσιών αξίας από δεκαπέντε χιλιάδες ευρώ (15.000 €) και άνω ,κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος ή β) εάν έλαβαν επιδότηση που υπερβαίνει τις πέντε χιλιάδες ευρώ (5.000 €). Επίσης, εάν:

- ασκούν αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα και παρέχουν αγροτικές υπηρεσίες ως εταιρεία ή ως μέλος αγροτικού συνεταιρισμού,
- πωλούν γεωργικά προϊόντα, μετά από επεξεργασία η οποία τα μετατρέπει σε βιομηχανικά ή βιοτεχνικά προϊόντα,

- ασκούν παράλληλα και άλλη οικονομική δραστηριότητα, για την οποία έχουν υποχρεούνται να κρατούν λογιστικά στοιχεία.
- διανέμουν αγροτικά προϊόντα τους από λαϊκές αγορές ή δικό τους κατάστημα ή προχωρούν σε εξαγωγές ή διανομές των προϊόντων τους προς άλλο κράτος - μέλος της Ε.Ε.. Οι αγρότες υποχρεούνται να μεταταγούν στο κανονικό καθεστώς με το ξεκίνημα του επόμενου φορολογικού έτους, αν φυσικά υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να ενταθούν σε αυτό.

Προαιρετική Μετάταξη από το Ειδικό Καθεστώς στο Κανονικό

Η προαιρετική μετάταξη μπορεί να πραγματοποιηθεί:

- με υποβολή δήλωσης μεταβολών εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών κατά την έναρξη του φορολογικού έτους.
- ή κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους, με υποβολή δήλωσης μεταβολών και η ισχύς της ξεκινά από την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης. Οι αγρότες σε αυτή την περίπτωση έχουν υποχρέωση τριετούς παραμονής σε αυτό το καθεστώς και η τριετία υπολογίζεται από την υποβολή της δήλωσης μεταβολών διαφορετικά θα υπολογιστεί από τις αρχές του επόμενου φορολογικού έτους.

Υπάρχει επιπλέον η δυνατότητα για μετάταξη του αγρότη στο ειδικό καθεστώς μετά από υποβολή δήλωσης μεταβολών, που μπορεί να υποβληθεί μόνο μετά την πάροδο της τριετίας και εφόσον πληροί τα κριτήρια του ειδικού καθεστώτος.

(<https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=214762>)

Μετάταξη από το Κανονικό καθεστώς στο Ειδικό

Η μετάταξη από το Κανονικό καθεστώς στο Ειδικό είναι προαιρετική και εφόσον ο αγρότης έχει όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ένταξη στο ειδικό καθεστώς υποβάλει, μόνο από την έναρξη του φορολογικού έτους, δήλωση μεταβολών εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, δηλαδή μέχρι 30/1. (ΑΑΔΕ)(2022)

ΦΟΡΕΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΕΦΚΑ

Ο αγροτικός τομέας είναι βασικός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας και η ασφαλιστική του κάλυψη είναι καίρια για τη διάρκεια και συνέχιση της γεωργικής δραστηριότητας. Το σύστημα ασφάλισης των αγροτών στην Ελλάδα ρυθμίζεται πλέον από τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΕΦΚΑ, και ισχύουν διάφορες ασφαλιστικές κλίμακες ανάλογα με την κατηγορία . Σύμφωνα με το άρθρο 53 του νόμου 4387/2016 ο ΕΦΚΑ αποτελείται από 1 κλάδο κύριας ασφάλισης στον οποίο εντάσσεται και ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) ο οποίος εξακολουθεί να διατηρεί αυτοτελή νομική προσωπικότητα. Οι κύριες κατηγορίες ασφαλισμένων περιλαμβάνουν :

1. Αγρότες, κτηνοτρόφους, αλιείς, μελισσοκόμους κλπ.
2. Επαγγελματίες αγρότες (τουλάχιστον 5ετίας) που εγκατέστησαν φωτοβολταϊκά συστήματα μέχρι 500kw.
3. Επαγγελματίες αγρότες οι οποίοι είναι και μέλη συνεταιρισμών.
4. Εργάτες γης που απασχολούνται σε παραγωγούς γεωργικών προϊόντων ή πωλητές λιανικής σε λαϊκές αγορές.
5. Μέλη , σύζυγοι , τέκνα αγροτών και όσους υπάγονται στην ασφάλιση ΟΓΑ λόγω πληθυσμιακών ή εισοδηματικών κριτηρίων.

(Γιαζιτζής, και συν., 2022)

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Στο νέο σύστημα ασφαλιστικών εισφορών που ισχύει από 1η Ιανουαρίου 2024 σύμφωνα με τον νέο νόμο 5078/2023 «Αναμόρφωση επαγγελματικής ασφάλισης, εξορθολογισμός ασφαλιστικής νομοθεσίας, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, σύστημα διορισμού και προσλήψεων των εκπαιδευτικών της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και λοιπές διατάξεις» ,προβλέπονται έξι ασφαλιστικές κατηγορίες για τους αγρότες και παρέχεται η δυνατότητα επιλογής μεταξύ των ασφαλιστικών κατηγοριών όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 10 Ασφαλιστικές εισφορές ΕΦΚΑ ανά κατηγορία

Ασφαλιστικές Κατηγορίες	Κλάδος Κύριας Σύνταξης (€)	Κλάδος Υγειονομικής Περίθαλψης (€)	Εισφορά αγροτικής εστίας (€)	Συνολικό ποσό (€)
1η	103,23	36,30	2,27	141,80
2η	124,78	43,10	2,27	170,15
3η	157,68	43,10	3,40	204,18
4η	198,52	43,10	3,40	245,02
5η	247,30	43,10	4,54	294,94
6η	334,65	43,10	6,81	384,56

Πηγή:ΕΦΚΑ: <https://www.efka.gov.gr/el/asphalismenoi/me-misthotoi/neo-systhma-asfalistikon-eisforon/agrotes>[Πρόσβαση [Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση Δ.15/Δ'/3201/16.01.2024 ορίζεται η αναπροσαρμογή των ποσών εισφοράς για όλες τις ασφαλιστικές κατηγορίες των Κλάδων Σύνταξης, Υγειονομικής Περίθαλψης, Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών των Μη Μισθωτών ασφαλισμένων, Ελεύθερων Επαγγελματιών, Αυτοαπασχολούμενων και Αγροτών, κατά το ρυθμό μεταβολής του μέσου ετήσιου γενικού δείκτη τιμών καταναλωτή για το 2023.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο αγροτικός κόσμος καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά από προκλήσεις που είναι δύσκολο να αντιμετωπίσει. Η συρρίκνωση του αγροτικού τομέα την τελευταία δεκαετία είναι πολύ αισθητή, η κλιματική αλλαγή, η αύξηση του κόστους παραγωγής και της ενέργειας, οι γεωπολιτικές εξελίξεις όπως για παράδειγμα η εμπόλεμη κατάσταση στην Ουκρανία αλλά και η κρίση στη Μέση Ανατολή με τη δυσκολία διέλευσης από το Σουέζ των εμπορικών πλοίων αυξάνουν περαιτέρω το κόστος ενέργειας και οδηγούν σε άνοδο των τιμών πολλών προϊόντων. Η ΕΕ και το ελληνικό κράτος δίνουν διάφορα κίνητρα στους Έλληνες αγρότες με σκοπό να διατηρήσουν και να αναπτύξουν την αγροτική δραστηριότητα.

Τέτοιες ενέργειες είναι φορολογικές απαλλαγές και φοροελαφρύνσεις, επιδοτήσεις και ενισχύσεις για καλλιέργειες ή την κτηνοτροφία, προγράμματα χρηματοδότησης από την ΕΕ, όπως επίσης και εκπαιδευτικά προγράμματα ώστε να βελτιώσουν τις δεξιότητες τους ενθαρρύνοντας τους να συνεχίσουν την γεωργική δραστηριότητα.

Ο τομέας της ελληνικής γεωργίας έχει να λύσει μια αλυσίδα ζητημάτων που προκύπτουν από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στις καλλιέργειες λ.χ τους παρατεταμένους καύσωνες ή ακραία καιρικά φαινόμενα όπως το πρόσφατο παράδειγμα με τις καταστροφικές πλημμύρες τον Σεπτέμβριο του 2023 στη Θεσσαλία από την κακοκαιρία Daniel η οποία κατέστρεψε πλήρως το φυτικό και ζωικό κεφάλαιο στην περιοχή. Τρία μόλις χρόνια νωρίτερα η ίδια περιοχή είχε δοκιμαστεί και πάλι από πλημμυρικά φαινόμενα προκαλώντας και τότε μεγάλες καταστροφές στη φυτική και ζωική παραγωγή. Είναι γεγονός πως τα τελευταία χρόνια είναι πολύ συχνότερα τέτοια φαινόμενα και έχουν άμεσες επιπτώσεις όχι μόνο στα αγροτικά εισοδήματα αλλά και στην εθνική οικονομία.

Άλλο ένα σοβαρό ζήτημα είναι η έλλειψη νέων αγροτών και ατόμων απασχολούμενων στον τομέα της γεωργίας με αποτέλεσμα ο αγροτικός τομέας να έχει αποδυναμωθεί σε μεγάλο βαθμό όπως δείχνουν και οι έρευνες της ελληνικής στατιστικής υπηρεσίας την τελευταία δεκαετία και η μείωση αυτή οδηγεί σε αργούς ρυθμούς ανάπτυξης, και αύξηση του κόστους παραγωγής.

Επιπλέον, η έλλειψη νέων ανθρώπων που να θέλουν να απασχοληθούν στον αγροτικό τομέα δεν αποτελεί πρόβλημα μόνο για τη μείωση της παραγωγής και του

αγροτικού εισοδήματος αλλά η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού μπορεί να οδηγήσει σε επιβράδυνση της ανάπτυξης καθώς το γηρασμένο εργατικό δυναμικό είναι δύσκολο να προσαρμοστεί σε νέες τεχνολογίες και δεν διαθέτει ψηφιακές δεξιότητες ώστε να βελτιώσει τις γνώσεις του και τις μεθόδους παραγωγής. Ένα μεγάλο ζήτημα είναι και ο ρόλος του ψηφιακού μετασχηματισμού του αγροτικού τομέα, ο οποίος μέσω των νέων τεχνολογιών θα βοηθήσει στην αναβάθμιση του. Είναι αναγκαίο να εκσυγχρονιστεί ο τρόπος διαχείρισης και διάθεσης των γεωργικών προϊόντων με τη χρήση της τεχνολογίας αυτοματοποιώντας τις διαδικασίες παραγωγής και προώθησης ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητά τους.

Η ΕΕ χρειάζεται να δίνει περισσότερα κίνητρα όπως και το ελληνικό κράτος ώστε να προσελκύσει νέους αγρότες στον αγροτικό τομέα. Αναμφίβολα οι ενισχύσεις και τα προγράμματα χρηματοδότησης αποτελούν ένα σημαντικό λόγο για τη συμμετοχή σε προγράμματα νέων αγροτών αλλά χρειάζεται περισσότερη ενίσχυση του αγροτικού τομέα με ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις και διευκολύνσεις για την ανάπτυξη της γεωργίας στην Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γιαζιτζής, Κ., Καλοκύρη, Ι., Κοτσώνης, Π. Λάμπρος, Κ., Παπακίτσου, Α. & Πετρόπουλος, Π. (2022). Λογιστικά Θέματα 2022. [χ.τ.]: Ast books. :7-14.
- Γιαζιτζής, Κ., Καλοκύρη, Ι., Κοτσώνης, Π. Λάμπρος, Κ., Παπακίτσου, Α. & Πετρόπουλος, Π. (2022). Λογιστικά Θέματα 2022. [χ.τ.]: Ast books. :62-68
- Γιαζιτζής, Κ., Καλοκύρη, Ι., Κοτσώνης, Π. Λάμπρος, Κ., Παπακίτσου, Α. & Πετρόπουλος, Π. (2022). Λογιστικά Θέματα 2022. [χ.τ.]: Ast books. :97
- Γιαζιτζής, Κ., Καλοκύρη, Ι., Κοτσώνης, Π. Λάμπρος, Κ., Παπακίτσου, Α. & Πετρόπουλος, Π. (2022). Λογιστικά Θέματα 2022. [χ.τ.]: Ast books. :100-106
- Γιαζιτζής, Κ., Καλοκύρη, Ι., Κοτσώνης, Π. Λάμπρος, Κ., Παπακίτσου, Α. & Πετρόπουλος, Π. (2022). Λογιστικά Θέματα 2022. [χ.τ.]: Ast books. :654
- Γιαζιτζής, Κ., Καλοκύρη, Ι., Κοτσώνης, Π. Λάμπρος, Κ., Παπακίτσου, Α. & Πετρόπουλος, Π. (2022). Λογιστικά Θέματα 2022. [χ.τ.]: Ast books. :666
- Γιαζιτζής, Κ., Καλοκύρη, Ι., Κοτσώνης, Π. Λάμπρος, Κ., Παπακίτσου, Α. & Πετρόπουλος, Π. (2022). Λογιστικά Θέματα 2022. [χ.τ.]: Ast books. :882-893
- Ελληνική Δημοκρατία. Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2022). ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ* ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΕΛΣΤΑΤ 2021 . Πειραιάς. Ανακτήθηκε από: [apografi_georgias_21_FINAL_web.pdf \(statistics.gr\)](#) [Πρόσβαση 11 Νοεμβρίου, 2023].

Νομοθεσία

Νόμος 4172/2013 «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις». ΦΕΚ Α΄167/23.7.2013

Νόμος 5078/2023 «Αναμόρφωση επαγγελματικής ασφάλισης, εξορθολογισμός ασφαλιστικής νομοθεσίας, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, σύστημα διορισμού και προσλήψεων των εκπαιδευτικών της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και λοιπές διατάξεις.» ΦΕΚ Α 211/20.12.2023

Νόμος 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού συστήματος Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» .ΦΕΚ Α΄85/12.5.2016

Νόμος 4389/2016 «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» ΦΕΚ Α΄ 94/27.5.2016

ΥΑ αριθ. 104/7056/15 «Εθνικές επιλογές, διοικητικά μέτρα και διαδικασίες εφαρμογής των άμεσων ενισχύσεων κατ' εκτέλεση του Καν.(ΕΕ) 1307/2013 και του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου».

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 «περί θέσπισης κανόνων για άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς βάσει καθεστώτων στήριξης στο πλαίσιο της Κοινής γεωργικής πολιτικής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 637/2008 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου»

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 73/2009 «σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005, (ΕΚ) αριθ. 247/2006, (ΕΚ) αριθ. 378/2007 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003»

ΥΑ «Εθνικές επιλογές, διοικητικά μέτρα και διαδικασίες εφαρμογής των άμεσων ενισχύσεων κατ' εκτέλεση του Καν.(ΕΕ) 1307/2013 και του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου».

ΥΑ .15/Δ'/3201/16.01.2024 «Αναπροσαρμογή ανωτάτου ορίου ασφαλιστέων αποδοχών και ποσών ασφαλιστικών κατηγοριών από 1.1.2024.»

Ηλεκτρονικές Πηγές:

ΕΦΚΑ: <https://www.efka.gov.gr/el/asphalismenoi/me-misthotoi/neo-systhma-asfalistikon-eisforon/agrotes> [Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy_el [Πρόσβαση 2 Οκτωβρίου, 2023]

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_el [Πρόσβαση 2 Οκτωβρίου, 2023]

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/cap-introduction/cap-future-2020-common-agricultural-policy-2023-2027/> [Πρόσβαση 2 Οκτωβρίου, 2023]

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27/key-policy-objectives-cap-2023-27_el [Πρόσβαση 1 Οκτωβρίου, 2023]

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης: [Άμεσες ενισχύσεις | Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο \(europa.eu\)](#) [Πρόσβαση 6 Φεβρουαρίου,2024]

ΟΠΕΚΕΠΕ: [34235_24052022_ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ_ΟΔΗΓΙΕΣ_ΥΠΟΒΟΛΗΣ_ΕΑΕ2022.pdf \(opekepe.gr\)](#) [Πρόσβαση 15 Σεπτεμβρίου,2023]

Agro24: Agronews: <https://www.agronews.gr/thesmika/207434/mi-epileximes-gia-enishusi-oi-ektaseis-pou-pernane-oi-agogoi-fusikou-aeriou/> [Πρόσβαση 15 Ιανουαρίου,2024]

agro24 (<https://www.agro24.gr/agrotika/agora/times-proionton/giati-tha-synehistei-i-akriveia-se-elaiolado-froyta-kai-lahanika>) [Πρόσβαση 19 Ιανουαρίου,2024]

ΕΛΓΑ: [ΕΛΓΑ - Ασφαλιστική Κάλυψη - ΕΛΓΑ \(elga.gr\)](#)

[Πρόσβαση 10 Ιανουαρίου,2024]

ΑΑΔΕ: https://aade.gr/sites/default/files/2023-02/xristik_forol_odigos_agr.pdf

[Πρόσβαση 1 Οκτωβρίου,2024]

ΕΦΚΑ: <https://www.efka.gov.gr/el/asphalismenoi/me-misthotoi/neo-systhma-asfalistikon-eisforon/agrotas> [Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

agro24: <https://www.agro24.gr/agrotika/agora/meletes-kladikes/entona-arnitikes-oi-epiptoseis-tis-klimatikis-allagis-ston-agrotiko> [Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

Υπουργείο Οικονομικών, Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης:

https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf [Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

[Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

Οικονομικός Ταχυδρόμος: <https://www.ot.gr/2023/11/13/agro/narki-stin-elliniki-georgia-i-elleipsi-70-000-ergaton-gis/> [Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

Καθημερινή: <https://www.kathimerini.gr/life/environment/562603828/kakokairia-daniel-giati-einai-i-pio-katastrofiki-poy-echoyme-viosei/> [Πρόσβαση 13 Φεβρουαρίου,2024]

Taxheaven: <https://www.taxheaven.gr/acforum/topic/78778-%CF%84%CE%B1-48-%CE%84%CE%84%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%BF%CF%83%CE%BF%CF%87%CE%B7%CE%84%CE%84-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CF%80%CF%81%CE%AD%CF%80%CE%B5%CE%B9-%CE%BD%CE%B1-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%BE%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82/page/19/> [[Πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου,2024]

Παραγωγή: https://www.paragogi.net/contentfiles/entypa_pdf/PAR_60.pdf[[Πρόσβαση [14 Φεβρουαρίου,2024]

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως <https://docplayer.gr/3762207-Efimeris-tis-kyverniseos.html>[[Πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου,2024]

E-forologia:<https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=214762>[Πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου,2024]

Newsbeast: <https://www.newsbeast.gr/files/1/2019/09/energoiagrotos.pdf>[Πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου,2024]

Οδηγός του πολίτη: <https://www.odigostoupoliti.eu/forologiki-metachirisi-isodimaton-apo-agrotiki-epichirimatiki-drastiriotita/> [Πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου,2024]

<https://taxpress.gr/archives/17280> [Πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου,2024]

ΕΛΣΤΑΤ:https://elstat-outsourcers.statistics.gr/apografi_georgias_21_FINAL_web.pdf [Πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου,2024]